אשת הנאשם שושנה מרחבי
„מי הירשה לך...

שבעה.״ היו אלה רגעי אושר ולא יכולתי לעצור את הדמעות שניגרו מעיני.

„יבוא יום ותתחרט!״

תוסס חיים ומפזז משמחה התפרצתי לבית ומצאתי בו את אמי, את אבי החורג ואת אחי דני. ספרתי להם בשמחה כל המוצאות אותי, וסחתי להם בחגיגיות כי ביום ראשון אעזוב את הבית ואעבור לגור בבית אבי. לתמהוני הרב, הגיבה אמי על הבשורה בקרירות רבה ואמרה לי בגימה של כעס: „אינני מתנגדת לנסיעתך זו. אך דע לך יעקב, כי מיום שתע־זוב את הבית, אין לך כל אפשרות לחזור אליו עוד. יכול אתה לבקרנו ותו לא.״

משראתה אמי שלא נרתעתי מאיומה, הוסיפה ואמרה: „יעקב עוד יבוא יום ותתחרט על צעדך זה.״ אך אני נשארתי אדיש לדבריה והשבתי לה כי לא אוכל להתחרט עוד, מאחר שכל חיי שאפתי לצעד זה. לאחר, ניגש אלי אבי החורג, לחץ את ידי בחמימות ואמר לי ברוך: „יעקב! אם תיפול חלילה לאיזו צרה, פנה אלי ואעזור לך תמיד.״ הודיתי לו מקרב לבי, למרות שהייתי בטוח שלא אזדקק לעזרתו, מאחר שיש לי אב טוב ממנו והוא יחלצני מכל צרה באם תהיה כזו בכלל.

ביום הראשון נפרדתי מעם הורי וכל בני ביתי והבטחתי לכתוב להם ולבקרם לעתים קרובות. נסלתי את צרור בגדי ושמתי פעמי לאוטובוס הנוסע לפתח־תקוה.

בבית אבי נערכה לי קבלת־פנים לבבית על ידי אמי חורגתי שנמצאה בבית עם שאר אחי.

למן היום הראשון להיותי בבית אבי כיבדתי מאוד את אמי־חורגתי וכיניתיה „אמא״, להשתוממותם הרבה של קרובי המשפחה, אשר היו מבקרים תכופות בבית אבי וממלאים את ביתו. אך אמי חורגתי אהבתני כבנה ונענתה ברצון לכינוי זה.

הצפיפות בבית אבי היתה גדולה מאוד. ארבעה אחים וארבע אחיות היינו עתה, ומלבדנו השתכנו בבית אמה, אביה ואחיה של אמי חורגתי. כעבור שבוע ימים החילותי לעבוד בבית מלאכה קטן לפחחות. את משכורתי במלואה מסרתי לידי אמי חורגתי, אשר אהבתיה כאם לי. אף אחי אהבוני מאוד ואנוכי אהבתים משנה אהבה. עד מהרה התאקלמתי בבית אבי וחשתי עצמי ככל בני המשפחה.

כעבור חודשיים לשהותי בבית אבי עברתי במקרה ליד אחד מבתי השכנים ואוזני קלטה מתוך הבית שיחה שהעכירה את רוחי וגזלה ממני את מנוחתי. שמעתי דו־שיח בין שני אנשים המדברים אודותי. האזנתי לשיחה ושמעתי גבר אחד שח לרעהו: „האם ידוע לך שיעקב אינו בנו של יוסף מרחבי, אלא בנו של זכריה מרחבי?״ שמתי אזני כאפרכסת והקשבתי קשב רב כשלבי הולם בי מהתרגשות עצומה.

„האם הנך בטוח בכך?״ שאלו ידידו.

„אינני בטוח, אך שמעתי את אנשי השכונה מתלחשים על כך.״

„אם אינך בטוח, שים יד לפה, כי הדבר עלול להביא לך צרות,״ השיבו ידידו. דבריו של האחרון הרגיעוני במקצת, אך לבי המשיך להלום בי בעוז. בינתיים נסבה שיחתם של השניים על נושא אחר ואנוכי חזרתי לביתי.

אמי חורגתי הבחינה בארשת הרצינות הנסוכה על פני וכאי־לו קראה את מחשבותי. היא שאלתני לסיבת רצינותי ואנוכי השבתי לה חיוך מאונס.

„אל תשמע לדבריהם של אנשי השכונה, כי כל דבריהם הבל ושקר,״ אמרה לי אמי לתמהוני הרב. שיקרתי לה כי לא שמעתי כל דבר כזה ועברתי לדבר בנושא אחר.

בלילה לא יכולתי לעצום עין ומחשבותי הקדומות החלו להתעורר בי מחדש והציקוני מאוד.

בימים שלאחר כך המשכתי לשמוע שוב פומבים נושנים על אמי והחלטתי להסיר הפעם את הלוט כולו מן המסתורין. באחד הימים נגשתי לזכריה מרחבי שהיה קרוב משפחתי לאבי ושאלתי לאמיתות דבריהם של אנשי השכונה, המת־

לחשים מאחורי כי אני בנו, יוצא חלציו. הלז עשה תנועת ביטול בידו וסח לי כי הכל שקר וכזב. האמנתי לדבריו והתיחסתי באדישות לרינונם של הבריות.

ממול בית אבי נמצא בית של אחד הנערים הנקרא מאיר שהתידדתי עמו במשך זמן שהותי בבית אבי. אמו של מאיר היתה ידידתה הטובה ואשת סודה של אמי חורגתי. הללו היו מגלות את סודותיהן אשה לרעותה ואמו של מאיר היתה מגלה את אוזנו דברים רבים אודותי, אשר שמעה מפי אמי.

משהיה מאיר מנסה ללחוש על אוזני דבר־מה בקשר לאבי, הייתי דוחה אותו בשתי ידי ומפסיקו מיד. במרוצת הזמן גיליתי כי יחסם של אחי בבית אבי השתנה כלפי לרעה. הם הראו לי סימנים גלויים כי אינני רצוי בביתם. אך אמי חורגתי המשיכה לנהוג בי כבנה ולא הראתה כל סימן דומה להתנהגותם של אחי.

אבי הסתייג מלהביע כל יחס שלילי או חיובי ונהג בי באדישות, שפרשתי אותה כאילו הוא טרוד בכלכלת הבית ולכן אינו נותן לבו אלי.

תחילה, סבור הייתי כי אחי עדיין לא התרגלו אלי ומכך נובעת התנהגותם הזרה אלי. אך משנמשך הדבר חדשים תמימים, נוכחתי בטעותי והיה נהיר לי הפעם כי באמת אינני רצוי בבית אבי. חשתי עצמי זר בבית אבי, אך העמדתי פנים כאדיש להתנהגותם של אחי כלפי. בבית אמי הייתי מבקר לעתים קרובות ותמיד הייתי מעמיד לפניה פנים כאילו אני מרוצה מאוד בבית אבי. אך אמי הבינה מן הסתם את מצבי ולא פצתה את פיה.

התגייסתי לצבא

כעבור שמונה חדשים לשהותי בבית אבי ואני אז בן 19 בקרוב, התגייסתי לצה״ל.

בהיותי בצה״ל הצלחתי לסדר לאבי ולמשפחתי תמיכה כספית מטעם הצבא בסך 22½ ל״י לחודש. כעבור כמה שבועות קבלתי חוכשה ובאתי לבלותה בבית אבי. בבית לא חל שינוי לגבי, אך חשתי בעליל את יחסם העויין של בני המשפחה אלי, מלבד יחסה הטוב של אמי־חורגתי.

לשעות הערב קבעתי פגישה לא הרחק מבית אבי עם שנים מידידי לצבא ולפנות ערב שמתי פעמי למקום הפגישה. בצאתי מן הבית הבחנתי בכמה בחורים שעמדו בצותתה ושוחחו בקול רם. אחד הבחורים זרק אלי מבט חטוף ואמר לחברו בקול רם, כאילו נתכוון להקניטני: „היודע אתה? שמעתי מפיו של יוסף מרחבי כי יעקב הנו ממזר.״

דמי נתרתח בעורקי. לא הסתרי, ניגשתי אליו ולמתי בפניו באגרופי. הלה החל להתכתש עמי, אך ידי היתה על העליונה. לבסוף הזרתי את כל הבחורים העומדים סביבנו ואמרתי להם בזעם, כי אוי לו לאחד מהם שינסה להעלות את שמי על שפתיו המזוהמות. את כל שיניו אשבר. השפעת זרועי עשתה את שלה בלבותיהם והללו לא פצו פיהם.

השארתי אותם בפיות פעורים למחצה והלכתי לפגוש את חברי. משראו הללו את ראשי ואת בגדי הפריעים, שאלוני מה אירע לי. סיפרתי להם כי רבתי עם אחד מבחורי השכונה והללו הציעו לי את עזרתם. הסברתי להם כי העניין נסתיים, מאחר שהשבעתי אותו במכותי.

אמי החורגת לא רצתה בי

בדרך לקולנוע גולל לפני חברי מאיר חדשה, אשר הממתני כרעם והגבירה בי את המועקה.

הוא סח לי כי אמו שוחחה עם אמי־חורגתי וזו סיפרה לה כי אינה רוצה שאשהה יותר בביתה, מאחר שאינני בנו של יוסף מרחבי ואין לי כל זכות להישאר בביתם. היא אף התיעצה עם אבי בדבר, ושניהם החליטו פה אחד לסלקני מן הבית משאשתחרר מהצבא. דבריו של מאיר היו כמדקרות חרב בלבי, אך השליתי את נפשי וסירבתי להאמין לדבריו.

„שקר הדבר,״ השבותי בכעס עצור.

מאיר נשבע לי בכל היקר לו, כי דבריו כנים ואמיתיים, ללא כל רבב. שבועתו השפיעה עלי ושמרתי את הדבר בלבי, אך לא הראיתי זאת למאיר ואמרתי לו בשפה קשה: „מאיר! אם ברצונך שנמשיך בידידותינו כאשר המשכנו עד כה, אזי הפסק לספר לי מעשיות מעין אלו.״

באותה תקופה החלו כל אנשי השכונה, מטף ועד זקן, לרגן אחרי פומונים מעין אלו שלאם מאיר באוזני. השמועה כי אנוכי „ממזר״ החלה לעשות לה כנפיים על כל צעד ושעל ואף מחוץ לפתח תקוה. הפעם נתבלבלה עלי דעתי ולא ידעתי אם להאמין בדבר או לאו. כמעט נטיתי להסכים בלבי עם דעתן של הבריות, אך שאב נטה כף המאזניים לצד השני והאמנתי בלבי כי שמועות אלה שוא הן.

זכור לי באחת מחופשותי, בבואי לבית אבי, החל הלה לחפש עלי תואנות ואנוכי ניסיתי להצדיק את עצמי, אך ללא הועיל, כי אבי החל לשפוך עלי קיתון של קללות וגידופים פה אשר הרגיזוני והוציאו אותי משווי משקלי. החילונו חוצבים להבות אש זה כנגד זה, ולבסוף העיז אבי וציוני לעזוב את ביתו מיד.

אנוכי לא נרתעתי מפניו והשיבותי לו שלא אעזוב את ביתו בעד כל הון שבעולם. אבי התרתח וחשב להסתער עלי ול־הכותני. אך אמי חורגתי, שעקבה במשך כל הזמן אחרי הת־פתחות הויכוח, ניצבה כהרף עין בינינו והרגיעה את אבי.

לעולם לא יכול היה אבי להמרות את פי אמי חורגתי. כי זו פרשה את שלטונה עליו ועל כל בני הבית והכל נתיראי מפניה. לאחר הסיכסוך עם אבי חזרתי למחנה־הצבא מאוכזב ומדוכא. חשתי כי הגיעו מים עד נפש ואין להתעלם עוד מן השמועות הרודפות אותי.

עתה מנוי וגמור היה עמי להלחם את מלחמתי עד תומה ולפענח את המסתורין הכמוסים ממני אשר בעטיים כה רב סבלי זה שנים רבות.

„אמרי את האמת, ולא-תמותי!״

היתה זו מלחמת־יאוש קשה וארוכה. החילותי להופיע בבית אמי תכופות ולחקרה בדבר אבי שתי וערב. תחילה החילותי לחקרה בדברי חלקלקות. תשובתה היתה תמיד, כי אבי הוא יוסף מרחבי הגר בפתח־תקוה. היא סחה לי, כי יוסף גרשה טרם לידתי.

תשובתה של אמי לא ספקה אותי, כי הייתי עדיין מלא חשדות, והמשכתי לחקרה בשפה קשה יותר. אך עמדה בשלה ואמרה כי יוסף מרחבי הוא אבי ולא אחר. בטחוני בדבריה גבר במקצת, אך שלא מדעת החלו שדב ספקות מכרסמים בלבי. לבסוף בחרתי בדרך הנוקשה ביותר לחקירתה. איימתי על אמי אשר מחלציה יצאתי, כי אהרגנה במו ידי, באם לא תגלה לי האמת לאמיתה: „מיהו אבי?״ צעקתי לעומתה, כשאני מנופף ידי בתנועת איום.

אימוי השפיע עליה מאוד והיא נסה מפני נפחדת לקרן זוית אשר בחדר. קרבתי אליה בצעדים אטיים ובוטחים והב־חנתי כי נשימתה ניטלה ממנה ועיניה כמעט יצאו מחוריהן מפחד. עתה ידעתי כי כל מילה אשר תצא מפיה תהא אמת ויציב. „אמרי לי מיהו אבי, ולא אהרגך במו ידי,״ צעקתי לעומתה בכל כוחי.

„יוסף מרחבי,״ ענתה לי בקול מלא פחדים, כשכל גופה רוטט מפחד.

שושנה מרחבי עד מדרגות בית המשפט
...להדליק את הרדיו?״

„שקר הדבר,״ הסחתי בפניה,״ אמרי עתה את האמת, ולא — תמותי.״

„יוסף מרחבי הוא אביך ולא אחר,״ ענתה לי בקול רפה, כשהיא קרובה להתעלפות. לבסוף הרפיתי ממנה והלכתי לבתיהם של קרוביה ומכריה של אמי, חקרתים בדבר שתי־וערב וקיבלתי מהם את אותה התשובה אשר היתה בפי אמי. כולם כאחד טענו כי יוסף מרחבי הוא אבי ולא אחר. עתה לא היה בלבי כל ספק כי אמת דברה אמי.

כעבור שמונה חודשים מאז גיוסי לצבא, הועברתי ליחידה שהיתה קרובה יותר לבית אבי. בתום שמונה שעות עבודתי בצבא הייתי חופשי להתהלך מחוץ למחנה עד לבוקר יום המחרת.

המשטרה זרקה אותי מבית אבי

ביום השבת, סמוך לשיחרורי, קיבלתי חופשה ובאתי לבית אבי. בשעות הבוקר הדלקתי את הרדיו והאזנתי לנגינתו בישבי על אחת המיטות בסמוך לרדיו. לפתע נכנס אבי לחדר, שלח בי מבט זועף והעיר לי בקול קשה: „מי הרשה לך להדליק את הרדיו?״ נדהמתי לשמע שאלתו, ולא מצאתי מענה בפי. תחילה שיערתי שהערתו זו באה מתוך אדיקותו, אם כי ידעתי אל נכון כי אבי אינו אדוק כל עיקר ואינו מקפיד בשמירת השבת. אך משראיתיו מסובב בכפתור המקלט ומפ־סיק את נגינתו, לא השליתי עוד נפשי בשוא והבינותי מיד כי צעד זה מצד אבי הינו השלב הראשון לסילוקי מן הבית. אך ריסנתי את עצמי ועשיתי עצמי כאיני למשמעות דבריו.

בו ברגע שיצא אבי מן החדר, הופיעה אחותי והדליקה את מכשיר הרדיו בלי אומר ודברים. אבי חזר על עקבותיו ושאלני בארשת רוגז אם הדלקתי שוב את הרדיו אמרתי לו שאחותי הדליקה אותו והוא יצא כלעומת שבא.

הפלייתי לרעה מצד אבי הרתיחה בי את דמי ובלבלה את כל חושי. הצתתי סיגריה והחילותי לעשן, בכדי לגרש את מרירותי. בו ברגע נכנס אבי לחדר ופנה אלי באותה ארשת